

Bediüzzaman Said Nursi'nin

Şule Risalesi'nde

Lâfzullah

Mehmet Çetin

İçindekiler

Takdim 7

İngilizce özeti 8

Türkçe özeti 9

Eser hakkında 10

“Allah” kelimesi hakkında 11

İlâh 11

Bilgilerimizi yenileyelim 14

İsim-müsemma-tesmiye 15

İltizam 15

1. Lâfzullah, isim ve sıfatları ihtiva eder 16

Allah'ın sıfatları 17

İnsanın zihni ve aklı, ayna olabilir 19

2. Allah'ın, diğer özel isimlerinin her biri, vasfettiği sıfatlara ait ismi taşır 21

3.Lâfzullah ise tam mutabık olarak Allah'ın Zat'ına işaret eder 24

4. İlâh unvanı, kemalî sıfatları gerekli kıldığı gibi Lâfzullah da o ulûhiyet sıfatlarını şart kılar 26

5. Allah kelimesi, nefiyden sonraki sıfatlarla beraber düşünülür 27

**6. Allah kelimesi bir iken şart kıldığı sıfatlarla beraber
binler kelâm olur 28**

**7. Terakki eden zâkir, zikrinde bunları tefekkür
etmesiyle zikrini enginleştirir 30**

Kaynaklar 34

Dizin 35

Mehmet Çetin

1958'de Şereflikoçhisar'da doğdu. İlköğrenimini bu ilçede yaptı. 1976'da Ankara-Hasanoğlan'da, Atatürk İlköğretmen Lisesinden ilkökul öğretmeni olarak mezun oldu. Muş'ta kısa süren ilkökul öğretmenliğinin ardından Eskişehir Eğitim Enstitüsünden 1979'da mezun olup, Erzurum Olur Lisesinde Türkçe-Edebiyat öğretmeni yaptı. 1982 yılında Afyonkarahisar Şuhut Lisesinde görev yapmakta iken öğretmenlikten ayrılarak baba mesleği kuyumculuğa döndü ve İzmir'de devam etmektedir.

Şerefli Koçhisar Çengel Gazetesi'nin "Tefekkür" köşesinde 1983-1985 ve 2017-2020 yıllarında haftalık yazılar yazdı.

Yeni Asya Gazetesi'nin "Mütalâa" köşesinde 2010 yılından itibaren haftalık yazılarını yazıyor.

Bütün yazılarını kişisel internet sitesinde yayımlamaktadır.

Evli, beş çocuk babasıdır.

Yazar iletişim : 0 532 211 71 37
Web : www.mehmetcetin.de
E-posta : irtibat@mehmetcetin.de
: mehmet0cetin@gmail.com
Twitter : twitter.com/Cetin0Mehmet
Facebook : facebook.com/mehmet0cetin
İnstagram : www.instagram.com/mehmetcetin.de
Motifler : Emine Çetin

Basılı Eserleri

Risale-i Nur Külliyyatı'nda Geçen Ayetler (2012)

İslâm'da Kuyumculuk (2014)

Kader Risalesi Mütalâası (2021)

E-kitapları

Anglikan Kilisesinin Hatırlattıkları

Allah'ın Sıfatları

Altın Haber Dergisi-İzmir Yazılarım

Basamaklar (Slayt)

Bayraklı Gazetesi Yazılarım

Bediüzzaman Mevlidi

Birinci Söz'ün Mütalâası

Bosna'da Üstadı karşıladık

Dar Vaktin kitabı

Doğanbey Derneği Sitesi Yazılarım

Dört Kavrama İki Pencereden Bakış

Emekli Eş Sendromu

Eskişehir Yeni Asya Grubunun Tarihçesi

Güneydoğu Anadolu Gezisi-2014

İhlâs Risalesi Okumaları

İstikamet Köşesi HaberGold Sitesi Yazılarım

Karadeniz Gezisi-2016

Kuyumcunun Notları

Kemale Giden Sancı

Lâfzullah

Musibet Dersi

Mütalâa Köşesi Yeni Asya Yazılarım-2010-...

Nâ'büdü Mütalâaları

On Birinci Söz'ün Mütalâası

Ömer Güzel, Beyşehir

Hadis ve Mu'cizelere Bakış Açısı

Reddiye

Risale-i Nur'da İngiliz Konuları

Risale-i Nur'da İngiliz Sualleri

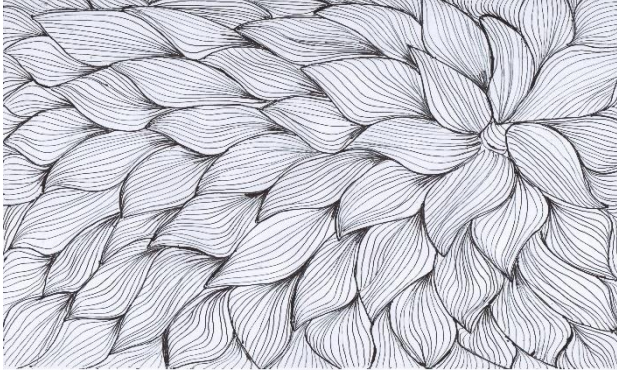
Risale-i Nur'da Japon Konuları
Risale-i Nur'da Japon Sualleri
Risale-i Nur'da "Olmasaydı" Kelimesinin Tahlili
Risale-i Nur'da Piyango Kelimesinin Kullanımı
Risale-i Nur'daki Uzun Cümleler Meselesi
Risale-i Nur'un Ali Osmanları
Sigorta Üzerine Kısa Bir Araştırma
Sinsi Tuzak İstanbul Sözleşmesi
Siyaset Penceresinden Nur Hizmeti
Şereflikoçhisar'ın Tarihine İz Bırakanlardan
Şereflikoçhisar'ın Tarihine Pencereler
Şiirlerim
Tarih Sırasıyla Bedüzzaman'ın Hayatı ve Eserleri
Tefekkür Köşesi-Çengel Yazıları-2018-2019-2020
Birinci Dal'ın Mütalâası
İkinci Dal'ın Mütalâası
Üçüncü Dal'ın Mütalâası
Dördüncü Dal'ın Mütalâası

Takdim

Yaratıcımızın en muhtevalı ismi Lâfzullah ünvanı ile Allah'tır.

Şule Risalesi merkezinde bütünüyle Risale-i Nur Külliyyatı'nda aynı konulu izahlardan derlenen bu çalışma, mana ve muhtevası azametli olan hakikate bir şule olabilir mi, ümidiyle ele alındı.

Mehmet Çetin
24 Mayıs 2020 Yeni Foça İzmir

İngilizce özeti

The word “Allah” is a special name that directly designates the Holy Personality, while it covers and requires all other names and attributes.

All the conditions to be a god are essential for the name of Allah.

Therefore, when the name “Allah” is mentioned, his names and attributes are mentioned with him.

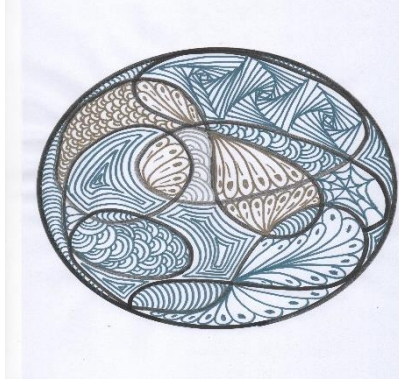
When Kalima-i Tawhid is mentioned, all the names of Allah are mentioned.

Thus, one word, Kalima-i Tawhid, becomes thousands of words with remembrance and contemplation.

Key Words:

God, Names of God, Attributes of God, Attributes Necessary, Proper Noun, Naming, Holy Person, No Proof Needed, Oneness (Tawheed), Rising By Remembering God

(The words translated above should not be expected to overlap exactly with the words Bediuzzaman used by ascribing meaning, but the closest one was preferred.)

Türkçe özeti

“Allah” kelimesi, doğrudan kudsî Zat’ının özel bir ismi olurken diğer bütün isim ve sıfatlarını da kapsar ve gerekli kılar. İlâh olmanın ne kadar şartları varsa onların hepsi “Allah” ismi için de şarttır. Bu sebeple “Allah” ismi anıldığında isim ve sıfatları da beraberinde anılmış olur. Kelime-i tevhidi zikreden, Allah’ın isimleri adedince manaları zikretmiş olur. Böylece bir kelime olan Kelime-i Tevhid, zikir ve tefekkürle binler kelime olur.

Anahtar kelime/terimler

Esmâ-i Hüsna, sıfât-ı kemaliye, Lâfza-i Celâl, bil’iltizam, ism-i has, müsemma, Zat-ı Akdes, lüzum-u beyyin, kelime-i tevhid, terakki etmiş zâkir.

Eser hakkında

Biz, bu çalışmamızda Bediüzzaman Said Nursi'nin ilk dönem eserlerinden Şule isimli risalesinde geçen Lâfzullah isminin konu edildiği paragrafın mütalâasını yapacağız.

Girişte, kısa tanım ve tarifi ardından söz konusu metni, bölümlere ayırarak tahlil edeceğiz. Esasta Risale-i Nur Külliyyatı olmak üzere diğer kaynaklardan da istifade edeceğiz. Çalışma konumuzun merkezindeki Lâfza-i Celâl'in haricindeki konulara kısa göndermelerle, pergelin; hareketli ayağı, İlm-i Kelâm eserlerinde tefekkürümüze malzeme araştırmasını yaparken, diğer ayağı ise merkezî konuda sabit kadem duracaktır.

“Allah” kelimesi hakkında

“Allah” kelimesi, herhangi bir kökten türemeyip, bir sözlük manası da taşımayıp doğrudan gerçek mabûda ait özel isim olarak kabul edilmektedir. Bu genel tarifin yanı sıra “İlâh” kelimesinden türediği de ifade edilir. ‘*Duyu idrakinin ötesinde bulunan*’, gibi otuza yakın çeşitli tarifler kaydedilirken, esasen Kur’ân’ın takdim ettiği anlayış yanında çok fazla bir önem arz etmez. Bununla beraber bu tarifler bütüncül olarak değerlendirmeye tabi tutulursa, İlâh kelimesi ile doğrudan alâkalı olduğu anlaşılır.

İlâh

İlâh, tapılmaya lâyük görülen yüce varlık olarak lügatte yer alırken “*tapınılan, yüceliği karşısında hayrete düşülen, gönülden bağlanılıp sığınılan, duyularla idrak edilemeyen varlık*”, olarak temellendirilir. İsfahani, İlâh kelimesini; *mabûd, ibadet edilen, kulluk edilen şey*, diye tarif eder.¹ Konunun ehli âlimler; “İlâh” kelimesini türemiş, “Allah” kelimesini de türememiş olarak, doğrudan gerçek İlâh’ı ifade eden, olarak değerlendirir.²

“*Allah’ın ismi ile adlandırılan hiçbir varlık tanıyor musun?*”³, ayetinden açıkça anlaşılıyor ki “Allah” ismi sadece Vacib-ül Vücut olan Cenab-ı Hakka aittir.

Nefiyden (lâ ilâheden) sonrasını (illallah) ispat için kullanılan İlâh kelimesi, ayetlerde; bizâtihi var olan, başkasına ihtiyacı bulunmayan, ebedî hayatla diri olan, yaratan, öldürüp diriltten, rızık veren, ilmiyle bütün varlıkları kuşatan, esirgeyen ve bağışlayan, kâinatın yegâne hâkimi olup daima üstün gelen, en güzel isimlere sahip olan, peygamberleri vasıtasıyla insanlara mesaj gönderen en yüce varlık, olarak nitelenir.⁴

¹ Râğıp El-İsfahani, Müfredât, s. 141

² <https://islamansiklopedisi.org.tr/ilah>

³ Meryem Suresi, 19 /65

⁴ <https://islamansiklopedisi.org.tr/ilah>

İşte bu manaları aklın eline vererek mütalâamıza başlıyoruz.

İsm-i Lâfzullah veya Lâfzullah ve Lâfza-i Celâl olarak ifade edilen Allah ismi Mesnevî-i Nuriye'deki Şule Risalesi'nde⁵ kısa, derin ve engin ama veciz bir tahlili yapılır.

Lâfza (lâfz, lâfız), ağızdan çıkan söz, kelime demektir.⁶ Celâl ise azamet ve yücelik anlamına gelir. Bu iki kelimenin “Lâfza-i Celâl” terkibi ise *kayıt ve kıyas kabul etmeyen, azamet ve yüceliği ifade eden*, demektir ve yalnız “Allah” ismi için kullanılır. Türkçe 'de “ism-i Celâl” olarak da kullanılır.⁷

Şule Risalesi'ndeki “İ'lem”i evvelâ bütün hâlinde okuyalım:

“İ'lem Eyyühe'l-aziz!

Bütün Esmâ-i Hüsnanın ifade ettiği manalar ile bütün sıfat-ı kemaliyeye, Lâfza-i Celâl olan “Allah” bil'iltizam delâlet eder. Sair ism-i haslar yalnız müsemmalarına delâlet eder, sıfatlara delâletleri yoktur. Çünkü sıfatlar müsemmalarına cüz olmadığı gibi, aralarında lüzum-u beyyin de yoktur. Bu itibarla ne tazammunen ve ne iltizamen sıfatlara delâletleri yoktur.

Amma Lâfza-i Celâl, bilmutabakat Zat-ı Akdes delâlet eder. Zat-ı Akdes ile sıfat-ı kemaliye arasında lüzum-u beyyin olduğundan, sıfatlara da bil'iltizam delâlet eder.

Ve keza, ulûhiyet unvanı sıfat-ı kemaliyeyi istilzam etmesi, ism-i has olan “Allah”ın da o sıfatı istilzam ettiğini istilzam ediyor.

Ve keza, “Allah” kelimesi de nefiyden sonra sıfatlarla beraber düşünülür.

Binaenaleyh Lâ ilâhe illâllah kelâmı, Esmâ-i Hüsnanın adedince kelâmları tazammun ediyor. Bu itibarla, şu kelime-i tevhid kelâmı, delâlet ettiği sıfatlar itibarıyla bir

⁵ Bediüzzaman Said Nursi, Mesnevî-i Nuriye, s. 257

⁶ Abdullah Yeğin, Yeni Lûgat, s. 353

⁷ <https://islamansiklopedisi.org.tr/lafza-i-celal>

kelâm iken bin kelâm oluyor: Lâ hâtuka illâllah, lâ fâtıra, lâ râzıka, lâ kayyûme illâllah gibi..

Binaenaleyh, terakki etmiş olan zâkir bir zat, bu kelâmı söylerken içindeki binlerce kelâmları söylemiş oluyor.”

Bu metnin tahlil ve mütalâasını kendi içinde sıralı maddeler hâlinde bölümlendirme yapacağız:

1.Allah’ın bütün isimlerinin ifade ettiği manalar, “Allah” isminde olduğu gibi bütün kemalî sıfatlar da “Allah” ismini gerekli kılar. Biz buna Lâfzullah, isim ve sıfatları ihtiva eder, diyeceğiz.

2.Allah’ın, diğer özel isimlerinin her biri vafettiği sıfatlara ait ismi taşır.

3.Lâfzullah ise tam mutabık olarak Allah’ın Zat’ına işaret eder.

4. İlâh unvanı, kemalî sıfatları gerekli kıldığı gibi Lâfzullah da o ulûhiyet sıfatlarını şart kılar.

5. Allah kelimesi, nefiyden sonraki sıfatlarla beraber düşünüldüğünde bir iken, şart kıldığı sıfatlarla beraber binler kelâm olur.

6. Terakki eden zâkir, zikrinde bunları tefekkür etmesiyle zikrini enginleştirir.

Metin tahlili öncesinde bilgi hazırlığında bulunmalıyız.

Bilgilerimizi yenileyelim

Bir “i’lem”lik metnin mütalâasına başlarken isim ve sıfat bilgilerimizi yenilemek adına şunları hatırlayalım.

Sıfat, isimlerden önce gelerek varlıkların durumunu, biçimini, rengini, miktarını niteleyen ve belirten kelimelerdir.

İsim, varlıkları birbirinden ayırmak ve seçmek için kullanılan, tayin edilen kelime olup, doğrudan varlığın kendisini karşılayan kelimedir ki isim ile isimlendirilenin aralarında kurulan bağ, bize büyük kolaylık sağlar ve insan her şeye isim vererek anlar, kabul eder.⁸ Yoksa Ahmet’i Mehmet’ten ayırmakta zorlanır, masayı sandalyeden tefrik edemez, anlatamazdık.

Her bir sıfatın bir ismi vardır. Sıfattan kaynaklanan isim, sadece o sığata binaen konulan isimdir, diğer vasıflara ait değildir. Uzun Hasan, tamlamasında Hasan’ın uzun boylu olduğu bildirilir, rengi, kilosu gibi özelliklere ait değildir. Şişko Hasan, tamlamasından da kilosunu öğreniyoruz boyunun uzunluğunu değil. Sıfatlarına dayanarak verilen isimler, zatın bir özelliğini yansıtır ama o zatın bütün özelliklerini temsil etmez.

Bir nitelikle nitelendirilmiş, kendisini benzerlerinden ayıran bir nitelik kazanmış olan⁹ manasına gelen **mevsuf** teriminden hareketle “*mevsufsuz bir sıfat mümkün değildir.*”¹⁰ Bir sıfatla sıfatlanan (mevsuf) yok ise sıfattan bahsedilmesi mümkün değildir. Hasan yok ise onun; uzun, kısa, zayıf, şişman özelliklerinden bahsedilmesi elbette mümkün değildir.

⁸ Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü’l-İ’caz, s. 302

⁹[http://www.lugatim.com/s/mevsuf#:~:text=1.,\(E% C5% 9Frefo% C4% 9Flu% 20R% C3% BBm% C3% AE\).](http://www.lugatim.com/s/mevsuf#:~:text=1.,(E% C5% 9Frefo% C4% 9Flu% 20R% C3% BBm% C3% AE).)

¹⁰ Bediüzzaman Said Nursi, Şualar, s. 169

İsim-müsemma-tesmiye

İsim, müsemmasız mümkün değildir. Bir isim varsa mutlaka o ismin verildiği şahıs ve nesne de vardır, aksi muhaldir. İsim, isimlendireni (müsemmayı) şart kılar. Tesmiye ise, isimlendirir.

Uzun Hasan; örneğinde Hasan'ın zatı, “Hasan” ismine müsemmadır. Hasan'ın kendisi olmamış olursa, “Hasan” ismi de olmazdı. Hasan, uzun boyu sıfatı ile diğerlerinden ayrılıyor. İşte o uzun boyu olmasaydı Hasan, Uzun Hasan diye anılmazdı.

Dördüncü Şua'da *“Bir eser fiilsiz olmadığı gibi, fiil dahi fiilsiz olamaz. Ve isimler müsemmasız olması muhal olduğu gibi, sıfatlar dahi mevsufsuz mümkün değildir.”*¹¹, ifade edilir.

Masanın üzerindeki gülün, oraya konulması bir fiille mümkündür. Dolayısıyla gülü, masanın üzerine getiren bir fiil sahibi (faili) vardır. Bu çiçeği, diğerinden ayıran gül ismi verilmeseydi, bu ayırımı yapamaz, çiçekleri karıştırırdık. Kırmızı renkli olmasaydı, ona *kırmızı gül* diyemezdik.

İltizam

Lâzım kılmak, lüzum anlamındaki iltizam; icrası istenilen şeyi kendine şart ve gerekli kılmaktır. *“Bu meselede kimi iltizam ediyorsunuz?”*, suali, kimi lâzım ve gerekli görüyorsunuz, diye anlaşılır.

Bu kısa bilgi tazelemesinin ardından yukarıda sıralaması yapılan bölümleri işleyelim.

¹¹ Age, s. 91

1. Lâfzullah, isim ve sıfatları ihtiva eder

“Bütün Esmâ-i Hüsnanın ifade ettiği manalar ile bütün sıfât-ı kemaliyeye, Lâfza-i Celâl olan “Allah” bil’iltizam delâlet eder.”

Allah’ın bütün isimlerinin ifade ettiği manalar “Allah” isminde olduğu gibi bütün kemalî sıfatlar da “Allah” ismini gerekli kılar.

Allah olmanın gereği ne kadar sıfat varsa, hepsi “Allah” kelimesinde vardır. Dolayısıyla Lâfza-i Celâl, mahiyetçe onları ihtiva eder, kuşatır. Diğer isimler ise kastettikleri sıfatların isimlerini taşır. Rezzakiyet sıfatı Razık ismi ile rahimiyet sıfatı Rahim ismi ile rububiyet sıfatı Rab ismi ile irtibatlıdır. Bütün sıfat ve isimleri “Allah” isminde mündemiçtir ve “Allah” ismini şart kılar.

İşârâtü’l-İ’caz’da Lâfza-i Celâl’in, manaları ilham etmek için diğer isim ve sıfatlara, vasıtaya ihtiyaç hissetmediği anlatılır.¹²

Celâlî ve cemalî tecellilerden parlayan isimler silsilesi

“Her bir âlemde emir ve nehiy, sevap ve azap; terğib ve terhib, tesbih ve tahmid, havf ve reca gibi pek çok fîruat, celâl ve cemâlin tecellisiyle teselsül edegelmektedir.”¹³, ifadesinden anlaşılır ki Allah’ın cemalî ve celâlî olmak üzere iki ana grup hâlinde tecellisi var.¹⁴ İşte bu iki ana grup ekseninde Allah’ın sıfatları çeşitlenir.

¹² Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü’l-İ’caz, s. 291

¹³ Age, s. 30

¹⁴ Age, s. 83

Allah'ın sıfatları

Risale-i Nur'da Allah'ın sıfatları üç grupta bahsedilir:¹⁵

1. **Aynî sıfatlar** (Sıfat-ı Selbiye ya da vacip sıfatlar): Vücut, Kıdem, Beka, Vahdaniyet, Muhâlefetün lil-havâdis, Kıyâm Bi-nefsihî.
2. **Gayrî sıfatlar** (Fiilî sıfatlar) Gaffar, Rezzak, Muhyi ve Mümit gibi.
3. **Ne aynî ve gayrî sıfatlar** (Zatî ya da Subutî sıfatlar): Hayat, İlim, İrade, Kudret, Sem, Basar, Kelâm ve Tekvîn.

Bu üç gruptamada cemalî ve celâlî tecelliler *Gayrî sıfatlar* denilen Allah'ın fiilî sıfatlarında söz konusudur. Rahman, Rahim, Kerim, cemalî grupta yer alırken; Kahhar, Cebbar, Müntakım gibi sıfatlar da celâlî grupta yer alır. Bu gruptamada yer alan isimlerin her birisi ait oldukları sıfatları kemalî manada ifade ederler. Esmanın cemalî tecellisini müşahede eden *elhamdülillah*; celâlî tezahürleri seyreden *Süphanallah*, kemalî manaları zevk eden *Allahuekber* diye mukabelede bulunur. Bu manaya bakış açısı Zeylû'l-Habbe'de şöyle ifade edilir:

*“Cenab-ı Hakkın ef'âli birbirine münasip, âsârı birbirine müşabih, esması birbirine ayine ve ma'kes, sıfâtı birbirine mütedâhil, şununatı memzuc ise de her birisi için hususî bir tavır, bir hal vardır ki, maksud-u bizzat o hususî tavidir. Sair tavırlar ise, tebaûdirler. Binaenaleyh meselâ Hâlık'ın âsârından cemadata baktığın zaman azamet ve kudreti, kasdına hedef yap. Başka isimlerin tecelliyatını tebean düşün. Hayvanata bakarken, merhamet kasdıyla bak. Sair tecelliyata tebeî bir nazar ile bak.”*¹⁶

Allah'ın fiilleri birbirine münasip, eserleri birbirine benzer, isimleri birbirine ayna ve yansıtan, sıfâtı birbiri içine

¹⁵ Age, s. 30

¹⁶ Bediüzzaman Said Nursi, Mesnevî-i Nuriye, s. 156

geçen, hâlleri birbirine karışmış, mezcolmuş ise de her birisi için hususî bir tavır, bir hâl vardır ki, esasen maksad o tavır; diğer tavırlar ise bu ilkinе bağılı olan tavırlardır. Dolayısıyla meselâ Hâlık'ın eserlerinden cansızlara baktığın zaman azamet ve kudreti, bakışına hedef et, incele, düşün ve bak ki diğer isimlerin tecellilerini buna bağılı olarak gör! Hayvanlara bakarken, merhametle bak! Diğer tecelli edenleri de bu bakışın uzantısı olarak gör.

Hem şu bilgiyi de eklemek lâzım:

“İsm-i Celâl, alekser nevilerde, külliyatta tecelli eder. İsm-i Cemal ise, mevcudatın cüz'iyatına tecelli eder. Bu itibarla, nevilerdeki cûd-u mutlak, celâlin tecellisidir. Cüz'iyatın nakışları, eşhasın güzellikleri cemalin tecelliyatındandır.

Ve keza, celâl, vahidiyetin tecellisinden, cemal dahi ehadiyetin tecellisinden zahir olur. Bazen da cemal, celâlden tecelli eder. Evet, cemalin gözünde celâl ne kadar cemildir; celâlin gözünde dahi cemal o kadar celildir.”¹⁷

“Meşiet ve irade-i İlâhiyenin kâinatın ahvalinden müteessir olmadığına ve mevcudatın sıfât-ı İlâhiyeye tesirleri bulunmadığına işaretir. Yani, beşerin iradesi ve sair sıfatları, mevcudatın hüsun ve kubuh, büyüklük ve küçüklük gibi ahvalinden müteessir olduğu gibi, sıfât-ı İlâhiye müteessir olmaz. Sıfât-ı İlâhiyeye göre hepsi müsavidir.”¹⁸

Bu tefekkür zenginliğini sözü edilen disiplinle âlem incelenirken bütün bu sıfatlarının ana kaynağı, dayanağı, klasörü Lâfzullah olduğu unutulmamalıdır.

Bu esası tesbit ettikten sonra bunları bütünüyle ve özellikle kâinattaki tecellileriyle kavramakta zorlanmamız bizi beklemektedir. Lâkin tefsirler bize bu noktada yardımcı olmaktadır ve işte onlardan birisi olan Risale-i Nur bize rehberlik etmektedir.

¹⁷ Age, s. 230

¹⁸ Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü'l-İ'caz, s. 162

İnsanın zihni ve aklı, ayna olabilir

Zaman ve mekânın kayıtlılığına bağımlı kulun, Cenab-ı Hakka ait keyfiyetleri anlamakta zorlanması mümkündür. Dolayısıyla Lâfzullah sadefinde saklı olan manaların idraki elbette zor olacaktır. Zira, **“Hakikat-ı mutlaka, mukayyed enzar ile ihata edilmez.”**¹⁹ Hakikaten kul, Allah’ın Zat ve mahiyetini anlamakla yükümlü olmadığı gibi donanımlı da değildir. **“Beşerin zihni ve fikri, Cenab-ı Hakkın azametine bir mikyasa, kemalâtına bir mizan, evsafının muhakemesine bir vasıta bulmak vüs’atinde değildir; ancak cemi’ masnuatından ve mecmu-u âsârından ve bütün efalinden tahassul ve tecelli eden bir vecihle bakulabilir. Evet, zerre mir’at olur, fakat mikyasa olamaz.”**²⁰

Eşya ve hâdiseye bütüncül bakılmalı. **“Cemi’ masnuatından ve mecmu-u âsârından ve bütün efalinden tahassul ve tecelli eden bir vecihle”**, diye ifade edilen vahidî nazar ile ancak kavramaya yaklaşabiliriz. Bu tarz ile yaklaşırken de küçük bir varlık, cüz’iyatıyla beraber kendinde tecelli eden hakikate ayna olur ama kıyas noktası asla olamaz.

İnsanın aklı, Allah’ın yaratmasını, azametini tam anlamada yetersizdir, o, sadece bunları anlamamız için ihsan edilen bir değerlendirme aracıdır. Onunla âlemde olan biteni değerlendirir, anlamaya çalışır, oralardan ders çıkarır, hayatı tanzim ve tedvir ederken tefekkürle şükür ibadetini yapar. Lakin kul, aklını, söz konusu yaratma işlerinin bütün esaslarını anlamaya zorlamamalı, zira akıl terazi o ağırlığı tartacak kapasitede değildir.

İdrak-i meali bu küçük akla gerekmez

Zira bu terazi bu kadar sıkleti çekmez. (Ziya Paşa)

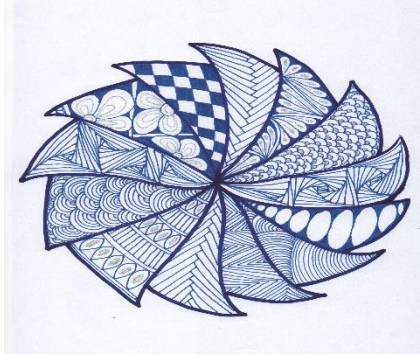
Madem ki yüksek hakikatlerin anlaşılması zordur, o hâlde bu tepeye bir çıkış yolu olmalı ki masivaya genel

¹⁹ Bediüzzaman Said Nursi, Sözlük, s. 497

²⁰ Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü’l İ’caz, s.96

manasıyla bakılarak vahidî cepheye bir ayna manasında temsillerle ulaşmak muhtemelen mümkün olabilir.

Nahl Suresi'nin 60. Ayeti'nde zikredilen **“En yüce sıfatlar Allah'ındır.”**, işareti Marifetullah yolunda rehberimiz olacaktır. Bediüzzaman, bu ayete dayanarak Risale-i Nur'da temsil metodunu kullanır. Zira temsiller yüksek hakikati akla yaklaştırır ki risale metninin sıradaki cümlesine bu noktadan bakarsak Bediüzzaman'ın **“Lâfza-i Celâli bütün sıfat-ı kemaliyeyi tazammun eden bir sadefdir.”**,²¹ diye benzetmeli ifadesiyle anlamak daha mümkün olmaktadır. Bediüzzaman; mücevher kutusu anıldığında, içerisindeki mücevherin de hatırlanacağını ifade eder. Doğrusu, içerisindeki incileri barındıran bir inci kabuğu (sade), elbette içerisindekileri, temsil eder. İşte “Allah” ismi de tabir-i caiz ise o mücevher kutusu gibi, taşıdığı manalara delil olması noktasından diğer isim ve sıfatları kendi mana ve muhtevasında bulundurur.

²¹ Age, s.29

2. Allah'ın, diğer özel isimlerinin her biri, vasfettiği sıfatlara ait ismi taşır

İlk maddede işlenen konunun burada tekid ve takviyesi için vurgulandığını anlamak mümkün.

Şimdi bu maddeleri açalım:

“Sair ism-i haslar”, iki şekilde anlamak mümkün: 1. Diğer eşya yahut şahıs isimleri. 2. Allah'ın diğer isimleri.

1. Diğer eşya yahut şahıs isimleri olarak bakılırsa şöyle anlaşılır: Meselâ, Akdeniz, bir denizin ismidir ve o denize delâlet eder. O isim söylendiğinde başka deniz aklımıza gelmez. Ancak, bu isim Akdeniz'in sıfatlarına delâlet etmez, yâni büyüklüğü şu kadar, derinliği bu kadar, şekli şöyle, suyunun özellikleri böyle gibi o denize ait özelliklere delil olmaz. Yani, madem ki Akdeniz'dir şu özellikleri taşıması gerekir, denilmez. O sadece bir isimdir.

Bir insanın isminin Aslan olması da cesur ve güçlü olmasını gerektirmez. O, bir ism-i hasır (özel isimdir), falan kişiye delâlet eder, onu diğerlerinden ayırmamıza yardımcı olur. İsmi **Mücahid** olan bir kişinin de cihad eden olması gerekmez. Bu isim o kişinin “âlim, hattat, mütevazi, yardımsever gibi sıfatlarına da delâlet etmez. İsmi Baki olan kişinin ömrünün de baki olacağına delâlet etmez. Bu sıfatlar, **“müsemmalarına cüz' olmadığı gibi aralarında lüzum-u beyin de yoktur.”** Müsemma, Mücahid'in zatıdır, bu özellikler onun zattan ayrı düşünülemez şeyler değildir. Aralarında lüzum-ı beyin yoktur, yani o isim açıkça gerektirmez ki o kişi bu sıfatlara mutlaka sahip olsun.²² O hâlde **“Sair ism-i haslar yalnız müsemmalarına (isimlendirilene) delâlet eder, sıfatlara delâletleri yoktur.”**, ifadesi, bahsedilen tahlile daha uygun düşüyor denilebilir ki **“Başka ism-i haslarda bu delâlet yoktur. Çünkü başka**

²² <https://sorularlarisale.com/butun-esma-i-husnanin-ifade-ettiği-manalar-ile-butun-sifat-i-kemaliyeye-lafza-i-celal-olan-allah-bililtizam-delâlet-eder>

*zatlarda sıfât-ı kemaliyeyi istilzam etmek yoktur.*²³, ihtarı bu manayı destekler.

Farklı bir örnek

Tablodaki cevap şıklarında renk isimleri ile rengin özelliğindeki tenakuz dikkat çekicidir. KIRMIZI, kırmızı renkle yazılı olması gerekirken yeşille; yeşil de yeşil renkle yazılması gerekirken kırmızı renkle yazılmış. İşte, mevcudlardaki isim ile sıfatların tenakuzuna çarpıcı bir örnek. Allah'ın sıfat ve isimlerinde böyle bir tenakuz asla mümkün değildir. Kadir, derken acziyetinin olması tam bir çelişki olur ki Allah için asla söz konusu olamaz.

2. Allah'ın diğer isimleri noktasından bakılırsa şu manalar ortaya çıkar: Bu ifadeyi Esmâ-i İlâhiye olarak anlayamayız, zira Cenab-ı Hakkın diğer isimleri İlâhi sıfatları tazammun etmeseler de iltizam ederler, gerekli kılarlar. Meselâ, Kerîm ismi, ilim ve kudret sıfatlarını tazammun etmese de iltizam eder, gerektirir. Yâni, mahlûkatın ihtiyaçlarını bilecek ve onları vermeye gücü yetecektir ki ikramda bulunsun da bu isim tecelli etsin.

Bu ifade ve değerlendirmeler mahlûk içindir, Allah canibinden bakıldığında bu ifadeleri şöyle anlamak mümkün. Her bir sıfatına ait olan Esmâ-i İlâhiye, o sıfatın gereği olan diğer sıfatlarla da dolaylı olarak ilişkilidir. Basîr ismi tek başına değil Mürîd, Kadir gibi isimlerle münasebetlidir. Basar (görme) sıfatının gerçekleşmesi için irade ve kudret sahibi olmayı şart kılar. Kelâm sıfatının da aynen.

²³ Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü'l İ'caz, s.30

Bu ifade Allah'ın sıfatlarına verilen isim sıfat noktasından düşünülduğünde şunları da eklemek mümkün: Her sıfatın bir ismi var, o sıfat ismi de doğrudan o vasfa ait oluyor, ona delil oluyor. Rahman, Allah'ın özel ismidir ve sadece kendi rahmaniyet sıfatına işaret eder, diğer isim ve sıfatlarını ihata ve işaret etmez. Zira Rahman ismi ile rezzakiyeti anlaşılmaz, ihtiva etmez. Ancak rahmaniyetin tahakkuku için de diğer sıfatlara ihtiyaç hisseder ve lüzumu vardır.

Mesela bir çiçekte cemil ismi daha ziyade görüldüğü gibi bir fırtınada celâl ismi ziyadesiyle görünür. Veya küçük bir yavrunun beslenmesinde nasıl ki “cemalî tecelliler” daha çok gözüküyorsa aynı şekilde o yavrunun beslenmesi için gerekli olan bütün şartları meydana getirmek için muazzam bir İlâhî faaliyet olan “celâlî tecelliler” de gözükmektedir. Eğer o celâlî tecelli olmasaydı oradaki cemalî tecelli meydana gelmeyecekti veya o cemalî tecelli olmasaydı o celâlî tecelliyi harekete geçirmeyecekti. İşte Allah'ın isim ve sıfatları bir gül goncası gibi iç içedir, biri birsiz olmaz. Demek bir tecelli için sonsuz isim ve sıfatlara sahip olmak lazım ve her isim ve sıfatında birbiri ile ilişkili bağlantılı olması zaruridir²⁴ ama

“Ve keza, celâl, vahidiyetin tecellisinden, cemal dahi ehadiyetin tecellisinden zahir olur. Bazen da cemal, celâlden tecelli eder. Evet, cemalin gözünde celâl ne kadar cemîldir; celâlin gözünde dahi cemal o kadar cefîldir.”
Mesnevî-i Nuriye, s. 230)

²⁴ <https://risale.online/soru-cevap/sair-ism-i-haslar>

3.Lâfzullah ise tam mutabık olarak Allah'ın Zat'ına işaret eder

Allah'ın diğer özel isimlerinin her biri ait oldukları sığata isim olurken Lâfzullah ise bütün sıfatlarını kuşatan, onları isimlendiren (müsemma olan) bir zenginliktedir ve "Allah" ismi hepsini ihtiva eder. İşte bu engin manalar ile doğrudan Zat'ına isim olur, işaret eder, diyen Bediüzzaman bu manayı "*Amma Lâfza-i Celâl, bilmutabakat Zat-ı Akdes delâlet eder. Zat-ı Akdes ile sıfat-ı kemaliye arasında lüzumu beyin olduğundan, sıfatlara da bil'iltizam delâlet eder.*" ifadesiyle özetler.

"Allah", muhteva, keyfiyet ve manasının gerekliliği üzerine tam mutabık ve uygun olarak, doğrudan doğruya kudsi Zatına delil olur. Kudsi Zati ile kemali sıfatlarını isbata ihtiyaç yoktur zira Onun kudsi Zati da o kemali sıfatları gerekli kılar ve onlara delil olur.

"Allah", denildiğinde; hiçbir delil ve izaha ihtiyaç olmadan zorunlu olarak diğer isim ve sıfatlar anlaşılır. Dolayısıyla "Allah" kelimesinin diğer isim ve sıfatlarla kıyasının yapılması da doğru bir yaklaşım olmaz. Burada, bakışın düzeltilmesi ve istikamete kavuşturulması ile tahkik ve takviye ile te'kid vardır.

Mümkünattan bir kısım varlıklara ilâhlık vermek, o mevcuda güç vermektir. İlâh'ta zaten kemali sıfatlar olmazsa olmaz bir keyfiyettir. Esasen "ilâh" olanın güç verilmeye ihtiyacı olmaz.

Aynı mevzu Fatiha'nın tefsirinde de işlenir ki şu ifade bu babda bir esastır: "*Cenab-ı Hakkin ismi, Zat-ı Akdes'ine ayn olduğu cihetle Lâfza-i Celâl, sıfat-ı ayniyeye işaretler.*"²⁵ Bundan şu manaları çıkarmak mümkün: Allah'ın ismi Kudsi Zatına bir göz olduğu cihetiyle Allah lâfzı da aynı sıfatlarına işaretler. Aynî sıfatlar, yalnızca Allah'a mahsus olup, başka varlıklarda bulunmayan sıfatlardır ki bunlar **Vücut, Kıdem,**

²⁵ Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü'l-İ'caz, s. 30

Beka, Vahdaniyet, Kıyam bi-nefsihi ve Muhalifetün li'l-havâdis'tir.²⁶

Şafi, Allah'ın bir ismidir ama Allah, Şafi'nin bir ismi değildir. Rahman, Allah'ın bir ismidir ama Allah, Rahman'ın bir ismi değildir. Dolayısıyla Allah ismi, diğer sıfatlarını ihtiva eden, gerektiren bir isimdir.

Kur'ân'da 2806 adet zikredilen²⁷ Lâfzullah okyanusunda devam ediyoruz.

²⁶ <https://sorularlarisale.com/cenab-i-hakkin-ismi-zat-i-akdesine-ayn-oldugu-cihetle-lafza-i-celal-sifat-i-ayniyeye-isarettir-izah-eder-misiniz>

²⁷ Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, s. 480 (29. Mektub)

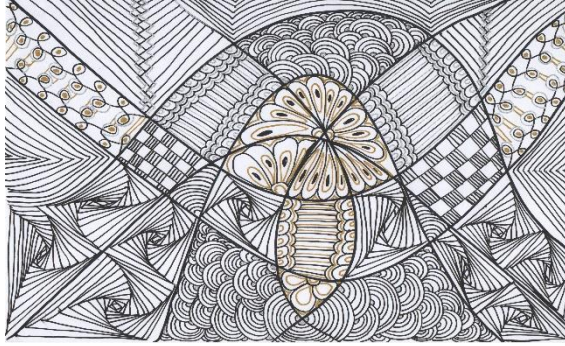
4. İlâh unvanı, kemalî sıfatları gerekli kıldığı gibi Lâfzullah da o ulûhiyet sıfatlarını şart kılar

“Ve keza, ulûhiyet unvanı sıfat-ı kemaliyeyi istilzam etmesi, ism-i has olan “Allah”ın da o sıfatı istilzam ettiğini istilzam ediyor.”

Ulûhiyet, yani ilâhlık unvanı elbette mükemmel sıfatları gerekli kılar ki aksi düşünülemez zira o mükemmel sıfatları, ilâh olmanın, olmazsa olmaz vasfıdır. Ulûhiyet, o kemalî sıfatları nasıl gerekli kılıyor ise aynen onun gibi Zatına ait “Allah” ismi de ulûhiyet sıfatlarını gerekli kılar.

“Zat-ı Vacib-ül-Vücut” kaydı, *vücudu vacip olan zat* anlamında olup ulûhiyetin olmazsa olmaz şartıdır ve Zat-ı Zülcelâl olan Allah’a ait bir unvandır ki Lâfzullah, sair isimleri ihtiva ettiği gibi *Vacib-ül-Vücut* unvanını da kuşatır.

Bu manaları anlamamıza yardımcı olacak bir izahı getiren Bediüzzaman şöyle der:

5. Allah kelimesi, nefiyden sonraki sıfatlarla beraber düşünülür

“Ve keza, “Allah” kelimesi de nefiyden sonra sıfatlarla beraber düşünülür.”

Bu cümlede ilk dikkati çeken *“nefiyden sonra”* ifadesidir. Bu ne demek?

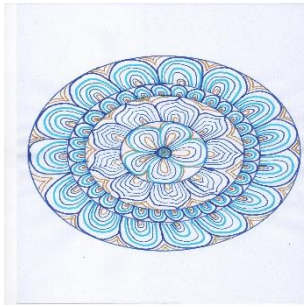
Bu sorunun cevabı, devamındaki cümlede saklıdır. Yani *“Binaenaleyh Lâ ilâhe illâllah kelâmı”*, ifadesinde bulunan ve kelime-i tevhidin ilk hecesinde olan *“lâ”* nefyi yani olumsuzluk takısı sonrasında zikredilen sıfatlarla beraber düşünülür. O zaman nefiyden sonrası cümlesini bütünüyle alalım:

“Binaenaleyh Lâ ilâhe illâllah kelâmı, Esmâ-i Hüsnanın adedince kelâmı tazammun ediyor.”

O zaman bahsedilen cümleyi şöyle anlamak mümkün:

Kelime-i tevhidin ilk hecesi olan olumsuzluk takısı sonrasındaki sıfatlarla beraber düşünülürdüğünde *başka ilâh yoktur, illâ Allah vardır*, kelâmının muhtevası, Esmâ-i Hüsnanın adedince kelâmı içerisinde bulunduruyor. Böylece kelime-i tevhid ifade edildiğinde o ifadenin içerisinde saklı bulunan diğer isim ve sıfatlarını da anmış oluyoruz.

Bu ne demektir, nasıl oluyor. Bunu anlamak için Bediüzzaman'ı dinliyoruz:

6. Allah kelimesi bir iken şart kıldığı sıfatlarla beraber binler kelâm olur

“Bu itibarla, şu kelime-i tevhid kelâmı, delâlet ettiği sıfatlar itibarıyla bir kelâm iken bin kelâm oluyor:

Lâ hâlık illâllah,

Lâ fâtra,

Lâ rızık,

Lâ kayyûme illâllah gibi...”

Bahsedildiği gibi *Lâ ilâhe illâllah kelâmı*, işaret ettiği sıfatları itibarıyla kendisi bir kelâm iken işaret ettiği manalar sayısınca kelâmlar olmuş olur. Bu sayısızlığa örnek olarak getirdiği misaller tatmin edicidir, işte:

Lâ hâlık illâllah, yani, başka yaratıcı yok, illâ Allah var.

Lâ fâtra illâllah, yani, başka yoktan yaratan yok, illâ Allah var.

Lâ rızık illâllah, yani, başka rızık veren yok, illâ Allah var.

Lâ kayyûme illâllah, yani, başkaca mahlûkatı ayakta tutan yok, illâ Allah var.

Buraya kadar anlatılanların anlaşılması için alınması gereken dersin ikmâli gerekir. Bu dersin veya burada sıralanan hakikat ve esasların, hayattaki yansıması, uygulaması nasıl olmalı ki bu ders manasını bulsun? Yoksa uygulanmayan bir ders, hakikaten çok manasız olurdu.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ²⁸ *“Bil ki, Allah’tan başka ilâh yoktur.”*, ayetinden iktibas edildiği anlaşılan yukarıdaki çıkarımları ile Bediüzzaman *“Allah, bir ism-i câmi’ olduğundan, Esma-i Hüсна adedince tevhidler, içinde bulunur.”*²⁹ derken sözünü ayetle temellendirir.

Eşya ve hâdiseye bakıldığında her şey bir ve tek olan yaratıcının eliyle yaratılırken mutlaka iş bu yaratma dahi

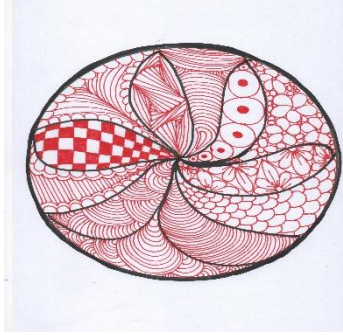
²⁸ Muhammed Suresi 47/19

²⁹ Bediüzzaman Said Nursi, Sözlür, s. 443

Allah'ın şe'nidir. Onların yoktan yaratılması da ilim, irade ve kudret gibi sayısız sıfatların sahibi Allah'ın işidir. Rızka muhtaç olan mahlûkun rızkının; rahimane ama sanatkârane ve hikmetlice verilmesi de keza bunların hepsinin Malik'i olan Allah ile mümkün olmaktadır. İşte bil ki bunlar, Onun tek bir İlâh olduğunun apaçık delilleridir, zira O, Allah'tır. Çünkü: *“Sani-i Zülcelâl, cisim ve cismanî olmadığı için, zaman ve mekân Onu kayıt altına alamaz. Ve kevn ve mekân, Onun şuhuduna ve huzuruna müdahale edemez. Ve vesait ve ecrâm, Onun fülüne perde çekemez. Teveccühünde tecezzi ve inkısam olmaz. Bir şey bir şeye mâni olmaz. Hadsiz ef'âli, bir fil gibi yapar. Onun içindir ki, bir çekirdekte koca bir ağacı manen derc ettiği gibi, bir âlemi bir tek fertte derc edebilir. Bütün âlem, birtek fert gibi dest-i kudretinde çevrilir.”*³⁰

Hem *“Şu kâinat Sani-i Zülcelâlinin, nur olan bütün sıfatıyla ve nuranî olan bütün esmasıyla, teveccüh-ü ehadiyet sırrıyla öyle bir tecellisi var ki, hiçbir yerde olmadığı halde, her yerde hazır ve nazırdır.”*³¹

İşte Bediüzzaman, bu konuda tahlilini yaptığımız metinde rehber olacak meşaleyi yakıyor o da şudur:

³⁰ Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, s.292

³¹ Age, s. 293

7. Terakki eden zâkir, zikrinde bunları tefekkür etmesiyle zikrini enginleştirir

“Binaenaleyh, terakki etmiş olan zâkir bir zat, bu kelâmı söylerken içindeki binlerce kelâmları söylemiş oluyor.”

Terakki etmiş olan, ifadesi basamak olmalı. Bu manaları idrak ederek kalb, ruh ve akılla ıslah olmuş nefis ve beden terakki etmiş olmalı ki bu manalara ayna olabilinsin. İşte bu manalara terakki eden zâkir zat, **Lâ ilâhe illâllah** kelâmını söylerken, içindeki binlerce kelâmları söylemiş olur.

“Binlerce” kelimesi üzerinde biraz durmak gerekiyor. Bilindiği gibi Peygamber Efendimiz (asm.) Esmâ-i Hüsna hadis-i şeriflerinde Cenab-ı Hakk’ın doksan dokuz ismini beyan etmiştir. Cevşenü’l-Kebir münacatında ise “bin isim” geçmektedir. Bazı zatlar Allah’ın isimlerinin sonsuz olduğunu ifade ediyorlar. Üstat Hazretleri de *“binlerce”* demekle bu görüşü benimsemiş oluyor.³²

Nâ’büdü makamları

Benzerî mana Fatıha’nın *“Nâ’büdü”* bahsinde de geçer. *“Ben ibadet ve istiane ederim.”, denilmeyip de “Biz Sana ibadet ve istiane ederiz.”*, derken en enfüsî daireden başlayıp afakî âlemde dallarını yayan engin bir küllî duamız var. Bu küllî duaya dâhil olan taifeleri ve o grupta tecelli eden manaları özetle şöyle sıralamak mümkün:

Birinci daire: Yeryüzünde mü’minler ve **muvaḥḥidîn** cemaatidir. Bu gruba **ehl-i tevhid cemaati** de denilir. Bu cemaat kendi içinde üç şekildedir. Muvahhidîn cemaatinin bütün uygulamaları Şeriat’e işaret eder.

İkinci daire: **Umum mevcudattır**. Bir başka ifade ile umum mevcudat olan **kâinat taifesi** de yaratılış kanun ve kaidelerine işaret eder.

³² <https://sorularlarisale.com/butun-esma-i-husnanin-ifade-ettiği-manalar-ile-butun-sifat-i-kemaliyeye-lafza-i-celal-olan-allah-bililtizam-delâlet-eder>

Üçüncü daire: Küçük bir âlem olan **zerrat-ı vücudiye** taifesi ise şükr-ü örfi denilen Allah’a şükran duygularını ifade eder.³³

Bu üç taifede bulunan insan, oradaki zikir, tesbih, hamd yani hâl ve konuşma lisanı ile yapılan bütün ibadetleri, onlar namına kendi adına Rabbine takdim etmekle vazifelidir.

İşte zâkir zat, zikrinde bu manaların engin okyanusuna dalga dalga dâhil olabilir.

“Lâfza-i Celâlinin sarahatle zikri, halkı fazlaca esbaba ehemmiyet vermekten zecir ve men etmekle, esbabın perdesi altında tasarruf eden yed-i Kudreti görmeye fikirleri dâvet eder.”³⁴ Allah ismi zikredilirken hatırda tutulması gerekenlerin başındaki husus; en mühim olan tevhid akidesi gereği yaratıcıyı bir ve tek bilip, Onun haricindekileri hikmet dünyasında birer sebep bilinmesidir. İş bu tefekkür o sebep eliyle zuhura gelen şeyin Allah’ın kudretiyle vuku bulduğu inancının sürekli pekişmesi, yenilenmesi, muradı olmalıdır.

Kelime-i tevhid, muhtevasındaki manalara müdrik olarak zikredildiğinde küllî bir zikir makamına çıkılıyor. Âlemin halifesi unvanına lâıyk ve münasip bir keyfiyet zuhur ediyor. Bu mana ile tahiyata duran zat, arkasında her ne kadar zikir, tesbih, tahmid, tekbir yapıyorsa hepsini temsilen çektiği zikrinde, bu manaları yani Esmâ-i Hüsna ve Sıfatı adedince manaları zikre muhatap oluyor.

Bu manada münacat makamına küllî zikri şöyle ifade etmek mümkün:

· **“Ya İlähenâ! Rabbimiz Sensin. Çünkü biz abdiz. Nefsimizin terbiyesinden âciziz. Demek bizi terbiye eden Sensin.**

· **“Hem Sensin Hâlık. Çünkü biz mahlûkuz, yapıyoruz.”**

³³ Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat (29. Mektub), Şualar (15. Şua).

³⁴ Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü'l-İ'caz, s. 162

· *“Hem Rezzak Sensin. Çünkü biz rızka muhtacız; elimiz yetişmiyor.*

Demek bizi yapan ve rızkıımızı veren Sensin.

· *“Hem Sensin Malik. Çünkü biz memlûküz. Bizden başkası bizde tasarruf ediyor. Demek Malikimiz Sensin.*

· *“Hem Sen Azizsin, izzet ve azamet sahibisin. Biz zilletimize bakıyoruz; üstümüzde bir izzet cilveleri var.*

Demek Senin izzetinin âyinesiyiz.

· *“Hem Sensin Ganiyy-i Mutlak. Çünkü biz fakiriz; fakrımızın eline yetişmediği bir gına veriliyor.*

Demek Ganî Sensin, veren Sensin.

· *“Hem Sen Hayy-ı Bâkîsin. Çünkü biz ölüyoruz; ölmemizde ve dirilmemizde bir daimî hayat verici cilvesini görüyoruz.*

· *“Hem Sen Bâkîsin. Çünkü biz, fena ve zevalimizde, Senin devam ve bekanı görüyoruz. . . .“Hem cevap veren, atıyye veren Sensin. Çünkü biz, umum mevcudat, kalî ve hâlî dillerimizle daimî bağırıp istiyoruz, niyaz edip yalvarıyoruz. Arzularımız yerlerine geliyor, maksudlarımız veriliyor.*

Demek bize cevap veren Sensin.” Ve hakeza, bütün mevcudatın, küllî ve cüz’î her birisi birer Veysel Karânî gibi, bir münâcât-ı maneviye suretinde bir âyinedarlıkları var. Acz ve fakr ve kusurlarıyla kudret ve kemâl-i İlâhîyi ilân ediyorlar.”³⁵

Yirmi Beşinci Söz’de geçen şu ifade, bu zengin manayı temsil ettiği gibi özetler de.

“Allah” bir ism-i câmi’ olduğundan, Esmâ-i Hüsnâ adedince tevhidler, içinde bulunur.”³⁶

Eşya ve hâdise, bütünüyle İlâhî isim ve sıfatların tecellisinin tezahürü ile vuku bulur, zaman yürür, hâlden hâle

³⁵ Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, s. 285

³⁶ Sözler, s. 443

dönüşür. Bunlar, dış dünyamızda olduğu gibi bedenimizde de olur. Maddî âlemde zuhuru olduğu gibi manevî dünyada da mümkün olmaktadır. Dışarıdakiler ve içeridekiler birbirleriyle muhatap oldukça münasebet başlar. İşte bu noktada olan biteni okumak, değerlendirmek ve ona münasip tepkide bulunmaya sıra gelir. Bu noktada ise kulun ahlâkî vasfını taşıyan cüz-i ihtiyârîsiyle kesbi ortaya çıkar. Kesbini, hayırda kullanan ile şerde kullanan İlm-i İlâhîdeki kaderini ortaya koyar. İşte bu ve daha nice vakıalar, Lâfzullah manası içinde var olan hakikatlerdir. Mühim olan bu hakikatlerin tecellisinde hayır, huzur, adalet tarafında olmaktır. Eşya ve hâdiseyi, Lâfzullah canibinden tecelli eden hakikatleri ile tefekkür etmektir. Her eşyanın mahiyetindeki farklı ve çeşitli tezahür zenginlikleriyle fikri, zikri enginleştirmektir. “ **فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ** ” *Yaratanların en üstünü olan Allah'ın şanı ne yücedir!*”, diyebilmektir.

Bu anlayışları, manaları ve fazileti, bizlere nasib eden Rabbimize hamdolsun, Bedüzzaman'dan razı olsun. Rabbimiz bu manalar üzere kulluğumuzu devam ettirmek nasib eylesin.

Kaynaklar

*Abdullah Yeğın, İslâmî-İlmî-Edebî-Felsefî Yeni Lûgat, Yeni Asya Yayınları, 1975

*Bediüzzaman Said Nursi, Mesnevî-i Nuriye, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Şubat-2017

*Bediüzzaman Said Nursi, İşârâtü'l-İ'caz, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Şubat-2017

*Bediüzzaman Said Nursi, Sözler, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Haziran-2016

* Bediüzzaman Said Nursi, Mektubat, Yeni Asya Neşriyat, İstanbul, Ocak-2017

* Râğıp El-İsfahani, Müfredât Kur'ân Kavramları Sözlüğü, Çev. Yusuf Türker, Pınar Yayınları, Mayıs 2018

* <https://sorularlarisale.com>

* <https://risale.online.com>

* <https://islamansiklopedisi.org>

Dizin

A

Abdullah Yeğın, · 12, 34
Allahuekber · 17
Aynî sıfatlar · 17, 24

B

Basar · 17, 22
Beka · 17, 25
bil'iltizam · 9

C

Cebbar · 17
Cevşenü'l-Kebir · 30

E

ehl-i tevhid cemaati · 30
elhamdülillah · 17
Esmâ-i Hüsna · 9, 28, 30,
31, 32

F

Fiilî sıfatlar · 17

G

Gaffar · 17
Gayrî sıfatlar · 17

H

Hayat · 17

İ

İlâh · 9, 11, 13, 24, 26, 29
İlim · 17
İlm-i Kelâm · 10
inci · 20
İrade · 17
İsfahani · 11, 34
ism-i has · 9, 12, 26
istiane · 30
İşârâtü'l-İ'caz · 14, 16, 18,
24, 31, 34
İzmir · 7

K

Kadir · 22
Kahhar · 17
kâinat taifesi · 30
Kelâm · 17, 22
kelime-i tevhid · 9, 12, 27,
28

Kerim · 17
Kıdem · 17, 24
Kıyâm Bi-nefsihî · 17
Kudret · 17

L

Lâ fâtıra · 28
Lâ hâlîka · 13, 28
Lâ kayyûme · 28
Lâ râzıka · 28
Lâfza-i Celâl · 9, 10, 12,
16, 24
Lâfzullah · 1, 7, 10, 12, 13,
16, 18, 19, 24, 25, 26,
33
lüzum-u beyyin · 9, 12, 21,
24

M

Malik · 29, 32
Marifetullah · 20
Mehmet Çetin · 4
Mesnevî-i Nuriye · 12, 17,
34
Muhâlefetün lil-havâdis ·
17
Muhyi · 17
muvahhidîn · 30
Müfredât · 11, 34
Mümit · 17
Müntakım · 17
Mürîd · 22

müsemma · 9, 15, 24

P

Pınar Yayınları · 34

R

Rab · 16
Rahim · 16, 17
Rahman · 17, 23, 25
Razık · 16
Rezzak · 17, 32
Rezzakiyet · 16
rububiyet · 16

S

sadef · 20
Sem · 17
sıfât-ı kemaliye · 9
Sıfat-ı Selbîye · 17
Subutî · 17
Sübhanallah · 17

Ş

Şafi · 25
Şule · 1, 7, 10, 12

T

Tekvîn · 17

U

Ulûhiyet · 26

Yeni Foça · 7
Yeni Lûgat · 12, 34
Yusuf Türker · 34

V

Vacib-ül Vücut · 11
vacip sıfatlar · 17
Vahdaniyet · 17, 25
Vücut · 17, 24, 26

Z

Zat-ı Akdes · 9, 12, 24
Zatî · 17
zerrat-ı vücudiye · 31
Zeylü'l-Habbe · 17
zikir · 9, 31

Y

Yeni Asya Neşriyat · 34

